

ר' עובדיה מברטנורא
נטף מרוטבו על החרס וחזר
אליו. שחזר שומן שנתחמם מן
החרס ונבלע בפסח: יטול את
מקומו. ולא סגי בקליפה אלא
בנטילה כעובי אצבע, דשומן
נבלע בתוכו הרבה, ואותו שומן
צלי מן החרס הוא: נטף
מרוטבו על הסולת. והסולת
רותחת דמצלי רוטב מחמת
סולת, וההוא רוטב שבתוך
הסולת אסור למיכליה דהוה
ליה צלי מחמת דבר אחר,
הלכך יקמוץ את מקומו וישרוף
אותו קומץ כשאר קדשים
הפסולים: ג סכו בשמן
תרומה. שמותר לסוך הפסח
במי פירות: אם חי ידיחנו. דלא
בלע: ואם צלי הוא. בעי
קליפה משום דבלע: שאין
פודים. מוכרים: מעשר שני
בירושלים. ואפילו לאכלו
בטהרה, דכתיב (דברים יד) ונתת
בכסף וצרת הכסף בידך והלכת
אל המקום: ד חמשה דברים.
אין לך בצבור קרבן נאכל אלא
אלו, וקרבן צבור דוחה את
הטומאה דילפינן מפסח דכתיב
ביה במועדו, ודוחה את
הטומאה כשרוב הקהל טמאים,
דהכי אמרינן איש כי יהיה טמא
וכו', יחיד נדחה ואין צבור
נדחין, ובקרבנות צבור כתיב
(במדבר כט) אלה תעשו לה'
במועדיכם, כמו שנאמר בפסח
במועדו, ואשמעינן מתניתין
דאע"ג דקרבין בטומאה
לאפוקי צבור ידי חובתן, אין
נאכלים בטומאה. והא דתני
חמשה דברים, ולא תני קרבנות
צבור וכו', מנינא למעוטי חגיגת
הרגלים כולם, דדמו לקרבן

חרס התנור ולא מהאש עצמה. **נטף מְרֻטְבו** של
הפסח **על החרס וחזר** הרוטב **עָלָיו** - על הבשר
ונבלע בו - **יטול את מקומו** ולא די בקליפה בלבד,
וצריך ליטול חתיכה מהבשר (כעובי אצבע). **נטף**
מְרֻטְבו על הסולת הרוחת ונצלה מחמת הסולת
- **יקמוץ את מקומו** של הרוטב בסולת ויבערנו,
לפי שהרוטב אסור באכילה, היות ובושל בסולת:

משנה ג

סכו - את הפסח **בשמן** של **תרומה** שכן מותר
לסוכו במי פירות אף קודם צליתו, כמבואר לעיל (ב),
(ח), **אם היתה זו חבורת פהנים** - **יאכלו** שהרי
מותרים הם באכילת תרומה. **אם היתה זו חבורת**
ישראל, אם חי הוא - שסך את הבשר בעודנו חי
- **ידיחנו** במים משמן התרומה, כיוון שלא נבלע,
ואם צלי הוא - שסכו לאחר צלייתו - **יקלוף את**
הבשר **החיצון** שבלע משמן התרומה.
סכו - את הפסח **בשמן של מעשר שני** - **לא**
יעשנו דמים על בני חבורה - לא יקח תשלום
מבני החבורה עבור השמן הזה, מפני **שאין פודין**
בדמים **מעשר שני בירושלים** שנאמר (דברים יד,
כד - כה): **"וכי ירבה מִמָּד הַדֶּרֶךְ... ונתתה בַּפֶּסֶף"**,
דווקא אם ירבה הדרך, ולא בירושלים:

משנה ד

חמשה דברים - קרבנות ציבור שזמנם קבוע **באין**
- קרבים **בטמאה** - אפילו בזמן שהכהנים או כלי
השרת טמאים טומאת מת, הואיל וזמנם קבוע, **ואינן**
נאכלין בטמאה - אותם החלקים העומדים
לאכילה לא נאכלים בטומאה.
ואלו הן: **העמר** הבא בט"ז בניסן להתיר אכילת
תבואה חדשה, **ושתי הלחם** הבאים בשבועות
להתיר את החדש במקדש, **ולחם הפנים** הבאים
בכל שבת, **וזהבי שלמי צבור** - שני כבשים הבאים

ר' עובדיה מברטנורא

צבור משום דאתו בכנופיא באסיפת חברים לרגל ואינם דוחים את הטומאה כדרך שאין דוחים את השבת: זבחי שלמי צבור. כבשי עצרת, שאין שלמים אחרים לצבור: ושעירי ראשי חדשים. ולא תני שעירי רגלים, דכיון דאשמעינן זבחי שלמי צבור שהן מיני דמים ואין נאכלין בטומאה הוא הדין לכל שאר מיני דמים, ולא איצטרך למתני שעירי ראשי חדשים אלא משום דלא כתיב בהו מועד, וסלקא דעתך אמינא לא לדחו את הטומאה דהא כל קרבנות צבור ממועד נפקא לן, דכתיב בכלהו אלה תעשו לה' במועדיכם: שלא בא מתחלתו אלא לאכילה. שכשנצטוו עיקר מצות פסח לאכילה נצטוו. דכתיב (שמות יב) לפי אכלו, וכי שרייה רחמנא לאתויי

בשבועות עם שתי הלחם, ושעירי ראשי
חדשים⁹¹.

אבל הפסח אף על פי ש**שָׂבָא בְּטֻמְאָה** - בזמן שרוב הציבור טמאים טומאת מת, או הכהנים או כלי השרת טמאים טומאת מת - **נֶאֱכַל בְּטֻמְאָה, שְׂלֵא בָּא** - קרב מתחלתו אלא לאכילה וזו עיקר מצוותו, לכן אף נאכל בטומאה:

משנה ה

נְטֻמָּא הַבֶּשֶׂר של קרבן הפסח **וְהַחֲלֵב** - אימוריו הקרבים על המזבח **קִיָּם** בטהרתו, ואפשר להקריבו למזבח - **אֵינוֹ זֹרֵק אֶת הַדָּם** על המזבח, כיוון שעיקרו בא לאכילה, והרי הבשר טמא⁹².

אבל אם **נְטֻמָּא הַחֲלֵב וְהַבֶּשֶׂר קִיָּם** בטהרתו - **זֹרֵק אֶת הַדָּם** להתיר את הקרבן, שהרי עיקרו לאכילה וראוי הוא לאכילה.

וּבְמוֹקְדֵשִׁין - בקרבנות אחרים **אֵינוֹ כֵּן, אֶלָּא אֶף**

בטומאה מאיש נדחה ואין צבור נדחין, אדעתא למיכלה שרייה: ה נטמא בשר וחלב קיים אינו זורק את הדם. דעיקר פסח לאכילת אדם אתי: ובמוקדשים אינו כן. שאפילו נטמא בשר, וחלב

ביאורים והרחבות

91. בגמרא (עו, ב) למדין שהמנין חמשה בא למעט חגיגת חמשה עשר הבאה בתוך החג שאינה באה בטומאה, דהוה אמינא שתבוא בטומאה, שהרי היא קרבן ציבור שקבוע לה זמן, קמ"ל להיות ויש לה תשלומין כל שבעה - אינה דוחה שבת, ולכן גם אינה באה בטומאה. ושנה כאן התנא שעירי ראשי חודשים אע"פ ששנה כבר זבחי שלמי ציבור, מפני שבהם (שעירי ר"ח) לא נאמר "מועד" ולכן היתה הוה אמינא שלא ידחו את השבת ואת הטומאה, קמ"ל שגם ראש חודש מועד איקרי. עוד למדין (עז, א) שכל שנמנו במשנה נלמדים מ"מועד", דתנו רבנן: "וידבר משה את מעדי ה'" מה תלמוד לומר? לפי שלא למדנו אלא לתמיד ופסח (שדוחים את השבת), שנאמר בהו "במועדו" "במועדו" - ואפילו בשבת, "במועדו" ואפילו בטומאה (שמשמע במועדו ולא ידחה), שאר קרבנות ציבור מניין? שנאמר: "אלה תעשו לה' במועדיכם". מניין לרבות עומר והקרב עמו, שתי הלחם והקרב עמו? תלמוד לומר "וידבר משה את מעדי ה' אל בני ישראל" הכתוב קבעו מועד אחד לכולן (שכל הימים הללו קרויים מועד ולכן אין קרבנותיהם נדחים).

92. בגמרא (עו, ב) למדין: אמר רב גידל אמר רב: אם זרק (את הדם) הורצה (ואינו צריך לעשות פסח שני), וסבר רב כרבי נתן, שאכילת פסחים אינה מעכבת. ודיוקו של רב הוא מכך ששינוי "אינו זורק את הדם", ליתני פסול! אלא שמע מינה אין זורק - לתחילה, אבל דיעבד (אם זרק) - שפיר דמי. ביאור נוסף: רב סובר כרבי יהושע, דתניא רבי יהושע אומר: כל הזבחים